

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-3.26>

Юрій Бабчук,
м. Вінниця, Україна
ORCID ID: 0000-0002-3198-8205
e-mail: babchuk@vspu.edu.ua

Олег Дерманський,
м. Вінниця, Україна
e-mail: olegmegolodon@gmail.com

Вероніка Семенець,
м. Вінниця, Україна
e-mail: semenets.marynika@gmail.com

ЦИФРОВА ІНТЕРПРИТАЦІЯ ЕТНІЧНОЇ СИМВОЛІКИ В СУЧАСНОМУ ЕКОДЕКОРАТИВНОМУ МИСТЕЦТВІ

Анотація. У статті досліджується поєднання української етнічної символіки з принципами екодизайну та цифровими технологіями. Розглядаються можливості комп'ютерного проектування та 3D-моделювання для переосмислення традиційних мотивів і формування екологічно орієнтованого художнього мислення. Навчальні приклади демонструють ефективність інтеграції етно- та екодизайну у підготовці майбутніх фахівців образотворчого та декоративного мистецтва.

Ключові слова: етнічна символіка, екодизайн, цифрові технології, 3D-моделювання, декоративне мистецтво, художня освіта.

Abstract. The study explores the integration of Ukrainian ethnic symbolism with eco-design principles and digital technologies. It examines the potential of computer-aided design and 3D modeling for reinterpreting traditional motifs and fostering environmentally conscious artistic thinking. Educational examples demonstrate the effectiveness of combining ethno- and eco-design in the training of future specialists in fine and decorative arts.

Keywords: ethnic symbolism, eco-design, digital technologies, 3D modeling, decorative art, artistic education.

Сучасний розвиток декоративного мистецтва відбувається в умовах активної цифровізації та зростання уваги до екологічних проблем. У цьому контексті особливої актуальності набуває поєднання етнічної культурної спадщини з принципами екодизайну та інноваційними цифровими технологіями. Етнічна символіка, що є носієм національної ідентичності та світоглядних уявлень, стає важливим джерелом художнього осмислення в сучасному екодекоративному мистецтві (Сиваш, 2012).

Українська етнічна символіка сформувалася на основі тісного зв'язку людини з природним середовищем. Орнаментальні мотиви, пов'язані із землею, водою, рослинним і тваринним світом, відображають гармонію людини й довкілля. Саме ці смисли є близькими до ідей екодизайну, що орієнтується на

екологічну відповідальність, сталий розвиток і використання природних матеріалів.

У сучасному мистецтві традиційні символи зазнають переосмислення, зберігаючи свою семантику, але набуваючи нових форм вираження. Цифрові технології відкривають широкі можливості для інтерпретації етнічної символіки. Комп'ютерне проєктування дозволяє здійснювати стилізацію та модифікацію орнаментів, експериментувати з композиційними структурами, кольоровими рішеннями та фактурами. Завдяки цифровому ескізуванню художник отримує змогу швидко адаптувати традиційні мотиви до сучасних декоративних форм, зберігаючи їх символічний зміст (Сиваш, 2012; Швець та ін., 2024).

Важливою складовою цифрової інтерпретації етнічної символіки є інтеграція принципів екодизайну. У цифровому середовищі можливе моделювання декоративних об'єктів з урахуванням екологічних характеристик матеріалів, технологій виготовлення та впливу на довкілля. Це сприяє формуванню екологічно орієнтованого художнього мислення та відповідального ставлення до природних ресурсів (Корницька, 2017).

Особливого значення цифрова інтерпретація етнічної символіки набуває в освітньому процесі підготовки майбутніх фахівців образотворчого та декоративного мистецтва. Робота з етно- та екодизайном у цифровому середовищі сприяє розвитку творчого мислення, формуванню професійних компетентностей і усвідомленню цінності національної культурної спадщини. Студентські проєкти в цій сфері демонструють прагнення до поєднання традицій і інновацій, що є характерною рисою сучасного мистецтва (Отрошко, 2017).

У процесі навчальних і творчих проєктів студенти набувають професійних компетентностей, пов'язаних із композиційним проєктуванням, стилізацією, кольорознавством, роботою з цифровими інструментами та екологічно орієнтованим мисленням. Водночас відбувається формування ціннісного ставлення до національної культурної спадщини як до джерела творчого натхнення й ідентифікації в глобалізованому мистецькому просторі.

Прикладами студентських робіт у цій сфері можуть бути:

- цифрові серії орнаментальних композицій, створені на основі традиційних українських мотивів (солярні знаки, рослинна символіка, «дерево життя») з подальшим застосуванням у дизайні декоративних панно, текстилю або кераміки;
- проєкти екодекоративних арт-об'єктів, у яких цифрова візуалізація використовується для моделювання виробів з природних або вторинних матеріалів із включенням етнічних символів;
- авторські декоративні вироби (настінні композиції, світильники, предмети інтер'єру), розроблені шляхом комп'ютерного проєктування та стилізації народних орнаментів з урахуванням екологічних принципів;

• віртуальні презентації та цифрові виставки, що демонструють результати переосмислення етнічної символіки в сучасному екодизайні.

У сучасній мистецькій освіті цифрові технології виступають важливим інструментом художньо-проектної діяльності. Для реалізації завдань етно- та екодизайну студенти використовують низку спеціалізованих програм, кожна з яких відповідає певному етапу творчого процесу (Зузяк та ін., 2025).

Adobe Photoshop (Adobe) є базовою програмою для роботи з растровою графікою. Вона застосовується на етапі створення цифрових ескізів, художньої стилізації етнічних мотивів, роботи з кольором, фактурою та світлотінню. Програма дозволяє імітувати природні матеріали, що є важливим для екодекоративного мистецтва, а також здійснювати візуалізацію авторських художніх рішень.

Adobe Illustrator використовується для створення векторної графіки та є особливо актуальним у роботі з етнічною орнаментикою. Його функціональні можливості забезпечують точність побудови орнаментальних структур, модульність композицій і масштабування декоративних елементів без втрати якості. Програма широко застосовується під час проєктування декоративних виробів, текстилю, кераміки та елементів інтер'єру з етнічними мотивами.

CorelDRAW (Corel) є альтернативним векторним графічним редактором, який активно використовується у декоративно-ужитковому мистецтві. Програма зручна для створення орнаментальних композицій, ескізів різьблення, мозаїки та декоративних панно. Вона сприяє поєднанню цифрового проєктування з традиційними ручними техніками.

Blender (Blender Foundation) є програмою для тривимірного моделювання, що застосовується у процесі просторового проєктування екодекоративних об'єктів. Вона дозволяє створювати 3D-моделі виробів, аналізувати їх форму, пропорції та взаємодію з середовищем, а також поєднувати етнічні образи з сучасними дизайнерськими рішеннями.

SketchUp — програма для спрощеного 3D-моделювання, яка використовується для концептуального проєктування декоративних елементів інтер'єру та екологічно орієнтованих арт-об'єктів. Вона є доступною для студентів початкових курсів і сприяє розвитку просторового мислення.

Наочним втіленням нашої практичної реалізації принципів етно-екодизайну в межах навчальної дисципліни «Практикум з етно- та екодизайну» є цифрове панно (рис. 1), розроблене студенткою факультету мистецтв і освітньо-художніх технологій ВДПУ імені Михайла Коцюбинського К. Кузнецовою. Робота, виконана в середовищі Adobe Photoshop, демонструє синтез автентичної української орнаментики (солярних та рослинних знаків) із новітніми інструментами цифрової графіки. Завдяки багат шаровій структурі композиції, використанню текстурованих поверхонь та гармонійній палітрі натуральних кольорів, авторці вдалося досягти цілісного візуального втілення екодекоративної концепції.

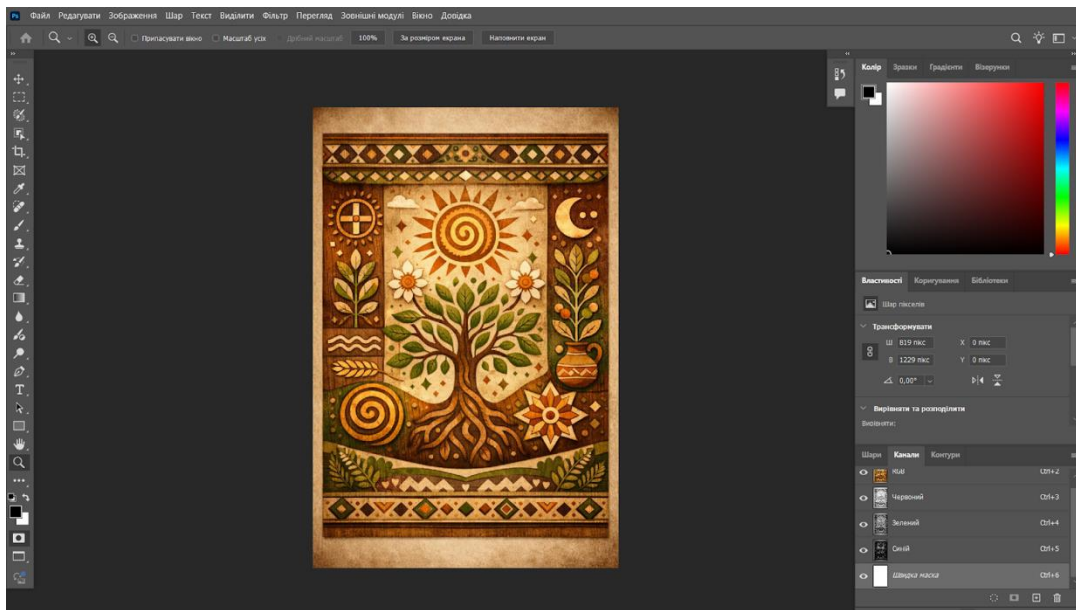

Рис. 1 Авторська розробка «Еко-декоративна панель у стилі folk art» створена у графічному редакторі Adobe Photoshop студенткою К. Кузнецовою.

Отже, цифрова інтерпретація етнічної символіки в сучасному екодекоративному мистецтві є важливим напрямом художньої практики, який забезпечує актуалізацію традиційної культури в умовах цифрової епохи. Поєднання етнічних образів, екологічних принципів (Коломієць та ін., 2024) і цифрових технологій сприяє створенню нової якості декоративного мистецтва, орієнтованого на збереження культурної спадщини та сталий розвиток.

Список використаних джерел:

1. Зузяк, Т. П., Бабчук, Ю. М., & Чадюк, Г. Ф. (2025). Інноваційні технології в художньому проектуванні декоративних виробів. *Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми*.
2. Коломієць, Д. І., Бабчук, Ю. М., & Чадюк, Г. Ф. (2024). Роль мистецької освіти у розвитку навичок мислення для сталого розвитку. *Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми*, 7, 10–11.
3. Корницька, Л. А. (2019). Етнодизайн як передумова екологічної безпеки. У М. І. Степаненко (Ред.), *III Міжнародний конгрес з етнодизайну* (Кн. 3, с. 204–209). ПНПУ імені В. Г. Короленка.
4. Отрошко, Л. (2017). Особливості символотворення в українському етнокультурному розвитку. *Етнічна історія народів Європи*, 53, 145–149.

5. Сиваш, І. О. (2024). Мотиви етнодизайну в сучасній візуальній культурі. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 2, 131–138.

6. Швець, О. А., Коломієць, Д. І., & Бабчук, Ю. М. (2024). Синтез мистецтва і дизайну. *Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання*, 4, 8–16.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-3.27>

Юрій Бабчук
м. Вінниця, Україна
ORCID ID: 0000-0002-3198-8205
e-mail: babchuk@vspu.edu.ua
Андрій Танасійчук
с. Чернятка, Україна
e-mail: tanasiuchyk1912@gmail.com
Галина Чадюк
м. Вінниця, Україна
e-mail: gallinkachaduk@gmail.com

КОМБІНУВАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ І СУЧАСНИХ ТЕХНІК У ХУДОЖНІЙ ОБРОБЦІ ДЕРЕВИНИ ЯК ТЕНДЕНЦІЯ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. У статті розглянуто сучасні тенденції розвитку художньої обробки деревини у контексті поєднання традиційних ремісничих технік та інноваційних технологій. Проаналізовано можливості синтезу пірографії, лазерного гравірування, декоративного глазурування та цифрового моделювання у створенні декоративних композицій. Особливу увагу приділено авторському мистецькому проєкту – серії робіт у форматі поліптиху. Визначено художньо-технологічні особливості комбінування технік у сучасному декоративному мистецтві.

Ключові слова: художня обробка деревини, декоративне мистецтво, змішана техніка, пірографія, лазерне гравірування, інноваційні технології.

Abstract. The article examines modern trends in the development of artistic woodworking in the context of combining traditional craft techniques and innovative technologies. The possibilities of synthesizing pyrography, laser engraving, decorative glazing and digital modeling in creating decorative compositions are analyzed. Special attention is paid to the author's artistic project - a series of works in the polyptych format. The artistic and technological features of combining techniques in modern decorative art are determined.

Keywords: artistic woodworking, decorative art, mixed media, pyrography, laser engraving, innovative technologies.

Художня обробка деревини є важливою складовою української декоративно-ужиткової культури. Традиції різьблення, випалювання та декоративного оздоблення деревини формувалися протягом століть і

відображають культурну ідентичність українського народу (Потапкін, 2019). Водночас у XXI столітті розвиток цифрових технологій і нових матеріалів суттєво розширює можливості художньої практики. Сучасні митці активно інтегрують традиційні техніки із новітніми технологіями, що сприяє появі нових форм декоративного мистецтва. Використання комп'ютерного моделювання, лазерного гравірування та комбінованих художніх прийомів дозволяє поєднати точність технологічного виконання з індивідуальністю ручної роботи (Johnson, 2020).

У декоративно-ужитковому мистецтві деревина здавна використовувалася як один із найпоширеніших матеріалів. Серед традиційних технік особливе місце займають різьблення, випалювання (пірографія), інкрустація та декоративне тонування поверхні. Пірографія є однією з найдавніших технік художнього декорування деревини, що полягає у створенні зображення шляхом випалювання контурів і тональних переходів на поверхні матеріалу (Бабчук та ін., 2024). Ця техніка дозволяє передати фактуру, об'єм і графічну виразність зображення. Традиційні техніки характеризуються індивідуальністю виконання, ручною роботою та високим рівнем майстерності митця. Саме ці якості формують естетичну цінність декоративних виробів і забезпечують їхню культурну значущість (Бабчук, 2025).

Розвиток цифрових технологій суттєво вплинув на процес створення декоративних виробів. Сучасні митці використовують комп'ютерні програми для розробки ескізів і моделювання композиції, що дозволяє оптимізувати процес художнього проектування.

Серед інноваційних технологій художньої обробки деревини важливе місце займають:

- лазерне гравірування;
- фрезерування з використанням верстатів із числовим програмним керуванням;
- цифрове моделювання композиції;
- поєднання деревини з сучасними матеріалами.

Лазерне гравірування дає змогу досягти високої точності передачі контурів і складних деталей композиції. Поєднання цієї технології з ручними техніками відкриває нові можливості для художніх експериментів і створення унікальних декоративних творів (Швець та ін., 2024).

Застосування інноваційних технологій не замінює традиційні методи, а розширює їхні художні можливості, формуючи новий синтетичний підхід у декоративному мистецтві.

Розглянемо на практичному прикладі комбінування традиційних і сучасних технік, де нами було створено авторську серію декоративних робіт у форматі поліптиху. Концепція проекту передбачала створення портретів видатних українських письменників — Тараса Шевченка, Лесі Українки, Михайла Коцюбинського та Василя Стуса. Композиційне рішення поліптиху ґрунтувалося на поєднанні портретного зображення з декоративними